

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

4 - 6 Σεπτεμβρίου 2009 • Νυμφαίο Φλώρινας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία
της Ελληνικής Γλώσσας
(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΝΥΜΦΑΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
4, 5 και 6 Σεπτεμβρίου 2009

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος:

Τομπαΐδης Δημήτριος
Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μέλη:

Δαμανάκης Μιχάλης, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ιορδανίδου Άννα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Πάτρας
Καλλογήρου Τζίνα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Καμαρούδης Σταύρος, επίκ. καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Καψάλης Γεώργιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουτσογιάννης Δημήτρης, επίκ. καθηγητής Φιλοσοφικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ματσαγγούρας Ηλίας, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Μήτσος Ναπολέων, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπερελής Πέτρος, σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Νάκας Αθανάσιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Ντίνας Κώστας, αν. καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παπαδογιαννάκης Νικόλαος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σουλιώτης Μίμης, καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τσιάκαλος Γιώργος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Χατζηπαναγιωτίδη Άννα, επίκ. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Frederick Κύπρου
Χατζησαββίδης Σωφρόνης, καθηγητής ΤΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Κώστας Δ. Ντίνας

Γραμματέας

Άννα Βακάλη

Ταμίας

Άννα Χατζηπαναγιωτίδη

Μέλη

Αναστασία Στάμου
Τριαντάφυλλος Κωτόπουλος

Γραμματεία

Έφη Γώτη
Ευδοξία Τραϊανού
Δημήτρης Χασανίδης
Ελένη Παπαϊωάννου
Στεφανία Τσακιροπούλου

Πλήρης βιβλιογραφική αναφορά άρθρου:

Ντίνας, Κ., Χατζηπαναγιωτίδη, Α., Βακάλη, Α., Κωτόπουλος, Τ. & Στάμου, Α. (επιμ.) 2010. Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή "Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)", βλ. <http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika> ημερομηνία πρόσβασης ηη/μμ/εε

Σάββατο, 5 Σεπτεμβρίου 2009

- Ωρα **Αίθουσα 1**
Η ελληνική γλώσσα ως μητρική (πρώτη)
 Θεματική: **Γλωσσολογικά/Νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις**
 Προεδρείο: **Α. Νάκας - Σ. Χατζησαββίδης**
- 9.00-9.30 *Δραστηριότητες «με νόημα» για τα παιδιά της Α΄ τάξης του δημοτικού σχολείου προσαρμοσμένες σε δεδομένη περίσταση επικοινωνίας κατά τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στη σχολική τάξη*
Ε. Τοκμακίδου
- 9.30-9.50 *Η κατάκτηση των μορφοσυντακτικών δομών της ελληνικής από αλλόγλωσσους και φυσικούς ομιλητές της Β/Βάθμιας Εκπαίδευσης: μια συγκριτική ερευνητική μελέτη*
Κ. Ηλιοπούλου
- 9.50-10.10 *Στάσεις και απόψεις των δασκάλων για τα νέα σχολικά εγχειρίδια γλωσσικής διδασκαλίας των τάξεων Ε΄ & ΣΤ΄*
Κ. Αμραντίδου
- 10.10-10.30 *Επικοινωνώ στα ελληνικά με χειρονομίες και εκφράσεις: κριτήρια επιλογής και προτάσεις αξιοποίησης στην εκπαιδευτική διαδικασία*
Ι. Αντωνίου-Κρητικού
- 10.30-10.45 *Η διδασκαλία και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως πρώτης/μητρικής μέσα από το γλωσσικό γραμματισμό από τους εκπαιδευτές ενηλίκων των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας*
Π. Βασιλειάδου
- 10.45-11.30 **Διάλειμμα - Καφές**
 Προεδρείο: **Μ. Σουηλιώτης, Κ. Ντίνας, Α. Χατζηπαναγιωτίδη**
- 11.30-14.00 **Επίσημη έναρξη**
 Επίδοση τιμητικής πλάκας στον Ομ. Καθηγητή κ. Δημήτριο Τομπαΐδη

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

1. Δημήτριος Τομπαΐδης, Ομότ. Καθηγητής Α.Π.Θ.
 2. Αθανάσιος Νάκας, Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
 3. Ναπολέων Μήτρης, Καθηγητής Π.Σ. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
 4. Σωφρόνης Χατζησαββίδης, Καθηγητής Π.Σ. Α.Π.Θ.
- 14.00-17.00 **Γεύμα**
- 15.00-17.00 **Εργαστήρια**
 Θεματική: **Κοινωνικοπολιτισμικοί παράγοντες**
 Προεδρείο: **Γ. Τσιάκαλος - Ε. Θωμαδάκη**
- 17.00-17.20 *Παγκοσμιοποιημένη πληροφορία και διαμόρφωση μιας νέας γλωσσικής κουλτούρας*
Γ. Σταυριανός
- 17.20-17.40 *Η κουλτούρα στην αίθουσα διδασκαλίας της ξένης γλώσσας. Η περίπτωση της νέας ελληνικής*
Α. Χατζηπαναγιωτίδη
- 17.40-18.00 *Πολιτισμός και ιδεολογία στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης: μια συγκριτική προσέγγιση με τη διδασκαλία της ρωσικής*
Τ. Τριανταφυλλίδου, Ε. Θωμαδάκη
- 18.00-18.20 *Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης μέσα από εκπαιδευτικά εγχειρίδια για ενήλικες: γλωσσικές πραγματικότητες και κοινωνικές κατασκευές*
Μ. Μαργαρώνη
- 18.20-18.40 **Συζήτηση**
- 18.40-19.20 **Διάλειμμα**
 Προεδρείο: **Κ. Τσιούμης - Ι. Βαμβακίδου**
- 19.20-19.40 *Αφήγηση στις γλώσσες και τους πολιτισμούς: Εφαρμογές στην ελληνική σχολική τάξη*
Ρ. Καβούνη, Γ. Παπαδόπουλος, Π. Παπαναστασίου, Μ. Παρασκευά, Β. Πετράς, Θ. Πετρίδου, Β. Πηλιάτσικα κ.α.

Αντιφώνηση του καθ. Δημήτρη Τομπαΐδη

Μια απονομή τιμητικής πλακέτας είναι για τον καθένα μας, όπως και να το κάνουμε, ένα γεγονός κάποιας σημασίας. Μπορεί να μην είναι πολύ σπουδαίο, γιατί πλακέτες μάς απονέμονται, ιδίως σε όσους —όπως καληώρα— είμαστε κάποιας ηλικίας, σε διάφορες περιστάσεις και για διάφορους λόγους. Η προσωπική μου συγκίνηση, εν προκειμένω, πιστεύω ότι οφείλεται στο γεγονός ότι η συγκεκριμένη απονομή προέρχεται από ένα πανεπιστημιακό τμήμα που απέχει 10 χιλιόμετρα από την ιδιαίτερη πατρίδα μου, το χωριό Κάτω Καλλινίκη της Φλώρινας, το οποίο απέχει και 7 χιλιόμετρα από τα ελληνοσκοπιανά σύνορα.

Για να δούνε οι νεώτεροι τις εκπαιδευτικές συνθήκες της εποχής εκείνης θα πω μονάχα ότι στο χωριό αυτό, την Κάτω Καλλινίκη, φοίτησα στο δημοτικό σχολείο μέχρι την Δ΄ δημοτικού. [Είχαμε, θυμάμαι, ένα δάσκαλο, στα χρόνια της κατοχής και της πείνας, στον οποίο κάθε μεσημέρι πηγαίναμε ένα πιάτο φαγητό (κάποτε με καμιά σαλάτα), εκ περιτροπής όσοι φοιτούσαμε στο σχολείο.] Όταν τελείωσα την Δ΄ δημοτικού πήγα στη Φλώρινα (με τα πόδια, φυσικά, μαζί με τη μεγαλύτερη αδερφή μου, που τελείωσε το δημοτικό) και έδωσα εισαγωγικές εξετάσεις, γραπτά και προφορικά, και μπήκα στην Α΄ οκτατάξιου γυμνασίου Φλώρινας (η αδελφή μου μπήκε στην Α΄ εξατάξιου γυμνασίου). [Τη χρονιά εκείνη, θυμάμαι, κάναμε μάθημα, πάνω από 100 μαθητές, σε μια αποθήκη, στην άκρη του ποταμιού της Φλώρινας.

Κι επειδή κάποτε χαρακτήρισα, δημόσια, τους δασκάλους και καθηγητές της εποχής εκείνης “απαιδαγωγήτους” και τα διδακτικά βιβλία πρωτόγονα, θα πω αυτή την ώρα μονάχα το εξής: Το μάθημα των “Νέων Ελληνικών” ήταν ένα καθαρά γλωσσικό μάθημα, που δεν είχε καμιά σχέση με τη λογοτεχνία, αλλά η μόνη μέριμνα του δασκάλου ήταν να εξηγεί τις “άγνωστες λέξεις” του κειμένου, και των μαθητών να καταλάβουν την “έννοιά” του. Μια φορά λοιπόν, σε κάποιο διήγημα του Παπαδιαμάντη, ο καθηγητής, αφού εξήγησε τις άγνωστες λέξεις, με σήκωσε να πω την έννοια. Κάποια στιγμή είπα ότι εκείνη την ημέρα ήτανε πολύ κρύος (στην ποντιακή διάλεκτο το κρύο είναι αρσενικού γένους, ο κρύος, και η φράση ήτανε κρύος σημαίνει «έκανε κρύο»). Είδα τον καθηγητή μου να κουνιέται, αλλά δεν είπε τίποτα (ήμουν και καλός μαθητής). Μετά όμως έκανα το λάθος να επαναλάβω το κρύος, και τότε εξερράγη: Τι είναι αυτά που λες, δεν είναι ο κρύος, είναι το κρύο, αυτά να πας να τα πεις στο χωριό σου. Ναι, το θυμάμαι πάντα το συμβάν αυτό, που με πλήγωσε αφάνταστα. Ας είναι.] Μετά από ένα χρόνο καταργήθηκαν τα οκτατάξια γυμνάσια και μας γύρισαν στην ΣΤ΄ δημοτικού στη Φλώρινα, όπου είχαμε εγκατασταθεί (νομίζω, ήταν το Ε΄ Δημοτικό Σχολείο) και μετά έδωσα πάλι εισαγωγικές εξετάσεις, γραπτές και προφορικές, και φοίτησα στην Α΄ τάξη του εξατάξιου γυμνασίου Φλώρινας, και μετά κατεβήκαμε στη Θεσσαλονίκη.

Όλα αυτά —δεν το αρνούμαι— ενυπάρχουν “απροσδοκήτως” και “ανεπαισθήτως” —για να θυμηθώ τον ποιητή— στη σημερινή εκδήλωση. Και δε σας κρύβω την υποψία μου ότι ο Κώστας ο Ντίνας, ως πονηρός —ας πούμε— Δυτικομακεδόνας, γνωρίζοντας το πόσο νωθρός και δυσκίνητος είμαι τα τελευταία χρόνια, μου έριξε αυτό το δέλεαρ της τιμητικής εκδήλωσης, για να με κινητοποιήσει —πράγμα που πέτυχε. Τον ευχαριστώ γι' αυτό, όπως και όλους τους άλλους, ευχαριστώ γιατί μου προσφέρατε αυτή τη χαρά και συγκίνηση.